

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.336.2(498+4-612UE)

ASAVETEI RĂDUȚU

**PERFEȚIONAREA MECANISMULUI FISCALITĂȚII ÎN
CONDIȚIILE STABILIZĂRII MACROECONOMICE**

Specialitatea 08.00.10 – Finanțe; monedă; credit

AUTOREFERAT
al tezei de doctor în economie

Chișinău, 2008

Teza a fost elaborată la Catedra „Finanțe și Bănci” din cadrul Universității de Stat din Moldova

Conducător științific: **ULIAN GALINA**, doctor habilitat în economie, profesor universitar, USM
Referenți oficiali: MANOLE Tatiana, doctor habilitat în economie, profesor universitar
CHICU Nadejda, doctor în economie, conferențiar universitar

Membri ai Consiliului științific specializat:

COBZARI Ludmila, președinte, doctor habilitat în economie, profesor universitar
DOGA-MÎRZAC Mariana, secretar științific, doctor în economie, conferențiar universitar
SECRIERU Angela, doctor habilitat în economie, conferențiar universitar
FUIOR Elena, doctor în economie, conferențiar universitar
KUZMINA Olga, doctor în economie, conferențiar universitar

Suținerea va avea loc la „22” noiembrie 2008, ora 11-00, la ședința Consiliului științific specializat D 30.08.00.10-03* din cadrul Universității de Stat din Moldova, pe adresa: MD-2009, mun. Chișinău, str. Al. Mateevici, 60, blocul Central, et. 3, biroul 332.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a C.N.A.A. (<http://www.cnaa.acad.md>).

Autoreferatul a fost expedit la 21 octombrie, 2008.

Secretar științific
al Consiliului Științific Specializat,
doctor în economie,
conferențiar universitar

Doga-Mîrzac Mariana

Conducător științific:
doctor habilitat în economie,
profesor universitar

Ulian Galina

Autor

Asavetei Raduțu
© Asavetei Raduțu

I. PREZENTAREA GENERALĂ A TEZEI

Actualitatea temei de cercetare. Fiscalitatea s-a dovedit a fi unul dintre cele mai dinamice fenomene în economia de piață. Cerințele obiective stau la baza reglementărilor prin care autoritatea publică stabilește nu numai coordonatele așezării, percepției și controlului impozitelor și taxelor, dar și utilizarea mai mult sau mai puțin a acestora ca instrument de conducere. Din aceste considerente se acordă o atenție deosebită elementelor funcționale ale mecanismului fiscal: planificării fiscale, reglării și controlului fiscal. Prin intermediul acestora se poate influența efectiv asupra utilizării eficiente a unor încasări fiscale separate, precum și asupra sistemului fiscal în întregime.

Dinamismul transformării relațiilor economice într-o măsură decisivă depinde de succesul stabilizării întregului sistem bugetar - financiar, în cadrul căruia relațiile fiscale constituie o parte componentă importantă.

La etapa actuală, când economiile României și Republicii Moldova nu sunt stabile, impozitele îndeplinesc rolul de instrument fiscal, iar pe măsura stabilizării economice, ele trebuie să se îndepărteze de acest rol și să îndeplinească funcția de instrument de stimulare. Funcția impozitelor în economia de piață constă în reglarea economiei, prin susținerea unor ramuri ale acesteia, dar nu și întreținerea lor.

Politica fiscală trebuie concepută și privită ca un subsistem al politicii economice, alături de politica bugetară, monetară, de creditare, a prețurilor ș.a.

Schimbările din ultimii zece ani s-au reflectat în perfecționarea continuă a esenței și rolului sistemului fiscal. Cu toate acestea în practică apar inconsecvențe atât de ordin administrativ și organizațional cât și tehnic. Atingerea stabilizării macroeconomice și promovarea politicii de dezvoltare durabilă accentuează necesitatea realizării unui set de măsuri privind perfecționarea mecanismului fiscalității.

Toate acestea dovedesc actualitatea temei de cercetare.

Gradul de studiere a temei de cercetare. Tema de cercetare se referă la un spectru larg de probleme privind mecanismul fiscalității și perfecționarea lui în condițiile stabilizării macroeconomice. Ca și categorie

fundamentală în cadrul cercetării date, în opinia noastră, poate fi considerat mecanismul fiscal.

Cercetările științifice efectuate de către specialiștii din Republica Moldova și România în domeniul fiscalității au dat posibilitatea determinării funcțiilor sistemelor fiscale în perioada de tranziție, influenței impozitelor asupra activității agenților economici, determinării mecanismului fiscal. Însă, concentrarea studiilor asupra problematicii mecanismului fiscalității în condițiile stabilizării macroeconomice pornind de la definirea conceptului și până la determinarea și analiza corelațiilor între diferitele componente interdependente procesului fiscal reprezintă o contribuție originală în sfera științei.

În teză sunt luate în considerație rezultatele cercetărilor realizate de către cele mai importante centre internaționale de cercetări economice și financiare, dintre care menționăm: International Institute of Public Finance (IIPF), The Royal Swedish Academy of Sciences, European Public Choice Society (EPCS), Center for Social and Economic Research (CASE), Institutul de Cercetări Financiare și Monetare „Victor Slavescu” a Academiei Române, Academia de Studii Economice din București, etc. Dintre centrele moldovenești de cercetări în domeniul economic și financiar, menționăm: Academia de Studii Economice din Moldova, Institutul Național de Economie, Finanțe și Statistică, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Agrară din Moldova, etc.

Scopul lucrării constă în cercetarea mecanismului fiscalității și influența lui asupra economiei și formularea direcțiilor de perfecționarea mecanismului fiscalității în condițiile stabilizării macroeconomice. Pentru realizarea scopului propus au fost trasate următoarele sarcini:

- analiza situației social-economice atât în Republica Moldova, cât și în România, în vederea determinării existenței tendinței de stabilizare macroeconomică;
- studierea și concretizarea concepțiilor fundamentale privind sistemul fiscal și elementele mecanismului fiscal;
- aprecierea mecanismului fiscal ca și categorie economică și instrument de reglare macroeconomică;

- sistematizarea și generalizarea rezultatelor reformelor fiscale în Republica Moldova și România;
- cercetarea eficienței reglării fiscale și controlului fiscal în România și în Republica Moldova în vederea aprecierii eficacității mecanismului fiscal;
- elaborarea recomandărilor privind perfecționarea mecanismului fiscalității în condițiile stabilizării macroeconomice și armonizării politicii fiscale în procesul integrării europene.

Obiectul cercetării îl formează sistemul fiscal al Republicii Moldova și României, mecanismul fiscal, legislația și procesul fiscal ce determină armonizarea politicii fiscale în condițiile stabilizării macroeconomice și integrării europene.

Suportul teoretico-științific și metodologic al tezei l-au constituit concepțiile și lucrările economiștilor de renume din străinătate și din țară: Dornbusch R., Fischer S., Friedman M., Galbraith J. K., Keynes J.M., Rubin L, Smith A., Samuelson P., Steiner P.O., Stiglitz J., Cobzari L., Ciubotaru M., Hîncu R., Iliade Gh., Manole T., Nichitin L., Petroia A., Ulian G., Kuzmina O., Chicu N. (R. Moldova); Aurelian P., Bacescu M., Băbeanu M., Brăilean T., Brezeanu P., Drăcea M., Hoanța N., Matei Gh., Nechita V., Popescu C., Vasile R., Văcărel I., Gogârnoiu Gh. (România).

Suportul informațional al lucrării îl constituie actele legislative și normative ale Republicii Moldova și României din perioada anilor 1991-2008; datele furnizate de Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, Biroul Național de Statistică, bazele de date și studii ale unor organisme de mare prestigiu (Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Banca Europeană de Reconstrucții și Dezvoltare), materialele Tacis și UNPD, lucrările de specialitate, materialele conferințelor internaționale și publicațiile din presa periodică.

Metodele de cercetare constau în analiza sistemică, comparativă și în abordarea complexă a temei cercetate, în funcție de scopurile și sarcinile propuse. În lucrare au fost utilizate metode matematice și statistice, precum: clasificarea, sinteza, analiza comparativă statică și dinamică, analiza de corelație, modelarea economico-matematică, metodele inducției și deducției, reprezentarea grafică a evenimentelor și fenomenelor investigate.

Noutatea științifică consta în următoarele:

- aprofundarea conceptului de sistem fiscal;
- dezvoltarea prin prisma procesului fiscal a conceptului de mecanism fiscal;
- elaborarea propunerilor privind perfecționarea mecanismului fiscalității în condițiile și pentru stabilizarea macroeconomică;
- propunerea măsurilor de optimizare a legislației fiscale în Republica Moldova și România;
- elaborarea unui registru de lucru „Excel” pentru dinamizarea, eficientizarea și creșterea calității controlului fiscal.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă rezultă din recomandările pe care le conține implementarea lor și contribuția rezultatelor la sporirea eficienței domeniilor vizate.

Printre cele mai importante **recomandări** menționăm:

- delimitarea și dezvoltarea conceptului de sistem fiscal;
- armonizarea politicii fiscale în perspectiva aderării la UE;
- sinteza teoriilor privind mecanismul fiscalității și formularea unor principii conceptuale în construcția elementelor lui în condițiile stabilizării macroeconomice;
- identificarea mecanismelor de reglementare a procesului fiscal;
- identificarea rolului administrării fiscale și controlului fiscal în asigurarea stabilității macroeconomice;
- aplicarea registrului de lucru „Excel” pentru eficientizarea controlului fiscal.

Aprobarea lucrării. Concluziile și recomandările din teză au fost prezentate în cadrul conferințelor științifice, dintre care:

- Conferința Corpului Didactico-Științific „Bilanțul activității științifice a USM în anii 2000-2002”, 30 septembrie – 6 octombrie 2003, Chișinău;
- Conferința Științifică Internațională „Economia regională: problemele și perspectivele dezvoltării”, 24-25 iunie 2005, Bălți;
- Simpozion Științific Internațional „Probleme și strategii de dezvoltare ale sistemului financiar”, 20-21 octombrie, 2006, Chișinău.

Rezultatele cercetării expuse în teză sunt implementate de către Administrația Finanțelor Publice a Municipiului Botoșani, Serviciul Control Fiscal Persoane Fizice, sunt utilizate în procesul de instruire și cercetare la Universitatea de Stat din Moldova.

Structura lucrării. Conform obiectivelor propuse teza cuprinde: introducere, trei capitole, concluzii și recomandări, bibliografie, anexe, cuvinte-cheie și listele abrevierilor utilizate.

Cuvinte cheie: impozite și taxe, sistemul fiscal, mecanismul fiscal, planificarea fiscală, reglarea fiscală, administrarea fiscală, controlul fiscal, stabilizarea macroeconomică, procesul fiscal, reforma fiscală, politica fiscală.

Publicații. Tezele principale ale temei cercetate au fost publicate în 12 publicații științifice, în volum total de 4,5 coli de autor.

II. TEZELE FUNDAMENTALE ALE LUCRĂRII

În prezent față de sistemele fiscale se formulează cerințe înalte, deoarece mecanismul fiscal activ se utilizează de conducerea diferitor țări în vederea reglementării proceselor sociale și economice cu scopul realizării stabilității macroeconomice. Cele menționate argumentează necesitatea analizei riguroase a sistemelor fiscale existente cu scopul perfecționării mecanismului fiscal și reglării economice.

În codul fiscal al României nu este prevăzută definiția sistemului fiscal, dar în definiția din Codul fiscal al Republicii Moldova lipsește o parte importantă a sistemului fiscal și anume – inter-relațiile între stat și contribuabili.

Între timp perfecționarea interacțiunii participanților relațiilor fiscale este o importantă parte componentă a politicii fiscale contemporane și a procesului de optimizare a sistemelor fiscale.

În condițiile economico-sociale specifice fostelor țări din Europa Centrală și de Est, inclusiv din România, în care concepția investițională în viața social-economică a fost dusă la extrem, s-a impus adoptarea, în constituirea unui nou sistem fiscal, pe fondul democratizării și liberalizării economico-sociale, a acelor măsuri care să țină cont de faptul că sistemul fiscal trebuie să susțină și să impulsioneze activitatea economică, inițiativa

privată, protecția populației, asigurând în același timp suficiente resurse pentru finanțarea cheltuielilor publice.

Procesul de modernizare a sistemului fiscal, în etapa actuală, este caracterizat **prin:** *trecerea de la impozitele analitice, adoptarea de noi procedee de așezare și percepere a impozitelor, creșterea randamentului fiscal, folosirea impozitelor în scopul realizării unor obiective ale politicii generale a statelor.*

Politica fiscală trebuie să precizeze modalitățile concrete de aplicare ale facilităților, respectiv ale deducerilor fiscale, cum ar fi: reducerea/scutirea de impozit pentru partea din profitul reinvestit, aplicarea unor cote mai mici pentru anumite categorii de venituri obținute din anumite activități pe care societatea este interesată să le dezvolte etc. Asemănător, prin ea se stabilește regimul deducerilor de cheltuieli din venitul brut sau reducerea impozitului de plată pentru a cointeresa contribuabilii în realizarea anumitor obiective economice sau sociale, între care și finanțarea cercetării științifice, crearea de noi locuri de muncă, etc.

În același cadru, se înscrie ca element al politicii fiscale, **alegerea modalităților de impozitare a veniturilor în cote procentuale**, optând între cotele proporționale și cotele progresive, cea de a doua modalitate, admițând fie o progresivitate mai mică, fie una mai mare. Astfel, impunerea în cote proporționale apare ca fiind mai stimulativă, din punct de vedere al contribuabililor care realizează venituri mai mari, favorizând și investirea unei părți mai mari din venitul obținut.

Analiza datelor pentru cinci ani în dinamică ne-a arătat îmbunătățirea situației economice în România și stabilizarea macroeconomică în oarecare măsură. Măsurile de politică fiscală promovate de autoritățile fiscale din România alături de alți factori, printre care calitatea gestionării creanțelor fiscale ale statului și gradul de conformare voluntară la impozit, au influențat volumul și structura încasărilor fiscale, precum și presiunea exercitată de acestea. Gradul de fiscalitate generală, calculat cu luarea în considerare a tuturor impozitelor, taxelor și contribuțiilor încasate de autoritățile publice centrale și locale, a înregistrat, excepție făcând anii 1998 și 1999, o tendință continuă de scădere de la 35,5% în 1990, la 27,3% în anul 2005.

În condițiile în care, după anul 1999, produsul intern brut a început să crească, de la un an la altul, în termeni reali, tendința descrescătoare a gradului de fiscalitate poate fi apreciată ca efect al tendinței generale de relaxare fiscală manifestată în ultimii cinci ani.

La o rată a fiscalității situată, pe ansamblu, sub 30% din PIB, în România, nu se poate vorbi de o fiscalitate excesivă. Mai mult decât atât, tendința care se manifestă în prezent, la nivel național, este aceea de reducere a nivelului fiscalității. Trebuie, însă, menționat că acest nivel al gradului de fiscalitate s-a determinat pe baza veniturilor fiscale colectate efectiv și nu a celor datorate, respectiv veniturile fiscale sustrate bugetului general consolidat nu sunt luate în considerare, acestea fiind practic imposibil de comensurat la adevăratul lor nivel. Cu toate acestea, agenții economici și populația au considerat și consideră, în continuare, fiscalitatea, din țara noastră, ca fiind împovărătoare. Cu toate acestea ponderea veniturilor colectate din contribuții de asigurări sociale și impozit pe salarii a fost mult mai redusă decât în celelalte țări. Aceasta se poate explica prin aceea că nivelul ridicat al impozitării forței de muncă, în afara faptului că produce grave distorsiuni economice, reducând numărul de locuri de muncă și mărinnd costul produselor românești, contribuie, totodată, la amplificarea muncii la negru și, pe această cale, la ieșirea de sub impozitare a numeroase venituri obținute din munca prestată.

Cu toate că, începând cu anul 2002, contribuțiile datorate pentru veniturile din salarii au fost reduse, atât pentru salariați cât și pentru angajatori, în total, reducerile operate, în perioada 2002-2006, fiind de 6 puncte procentuale, fiscalitatea pe forța de muncă rămâne, în continuare la un nivel ridicat comparativ cu alte state est-europene.

Pentru înfăptuirea politicii fiscale sunt necesare schimbări de rigoare atât ale părții de venituri a bugetului, cât și perfecționarea legislației fiscale. Dezvoltarea continuă a economiei necesită măsuri diferențiale financiar-fiscale pentru formarea structurii de piață și stimularea antreprenoriatului.

În concluzie, în cazul impozitului pe venit nu sunt respectate principiile de echitate fiscală, nu se are în vedere capacitatea contributivă a

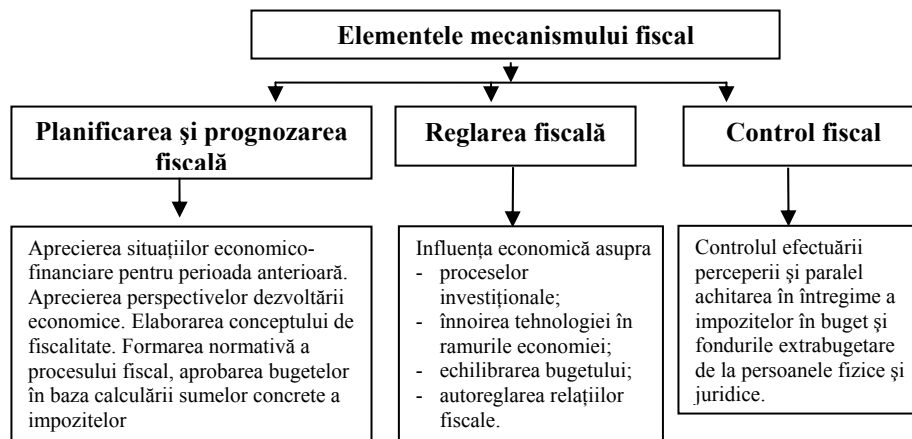
contribuabilului, nefiind prevăzut un nivel minim neimpozabil, cu efecte majore asupra nivelului de trai al majorității populației.

O problemă deosebită se ridică în cazul cotelor de impozitare, în cazul impozitului pe venitul global, sistemul fiscal trebuie să se bazeze pe impunerea diferențiată bazată pe „principiul capacității de plată”. Potrivit acestui principiu, fiecare persoană trebuie să plătească un impozit diferențiat în funcție de veniturile sale, de capacitatea sa de plată sau, mai corect, de capacitatea de plată a familiei. Cu cât venitul este mai mare, cu atât mai mare trebuie să fie și impozitul (impunerea diferențiată).

Conform Codului Fiscal al Republicii Moldova la impozitul pe venitul persoanelor fizice în anul 2007 se prevede cota marginală minimă de impozitare de 7%, iar cota marginală maximă de 20%.

Raportul dintre cota marginală maximă de 20% și cea minimă de 7% este de 2,9 ori. Deci, în timp ce raportul dintre veniturile maxime și cele minime permise în economia Republicii Moldova în anul 2007 este de 5,4 la 1, raportul dintre cota maximă de impozitare și cea minimă este de 2,9 la 1. Un asemenea raport nu este admisibil în condițiile actuale, când marea majoritatea populației se confruntă cu grele probleme în asigurarea necesarului minim de mijloace de subzistență. *Guvernul trebuie să analizeze și să aprobe nivelul minim neimpozabil plecând de la necesitatea asigurării mijloacelor necesare de subzistență a unui individ sau/și pentru membrii unei familii.* Compararea impunerii proporționale a veniturilor persoanelor fizice utilizată în România (16% din venitul impozabil) și impunerea progresivă a veniturilor persoanelor fizice din Republica Moldova (7%, 10%, 20%) permite să tragem următoarea concluzie: pentru veniturile mici și mijlocii impunerea progresivă este mai justificată, în timp ce pentru veniturile mari mai avantajoasă este impunerea proporțională.

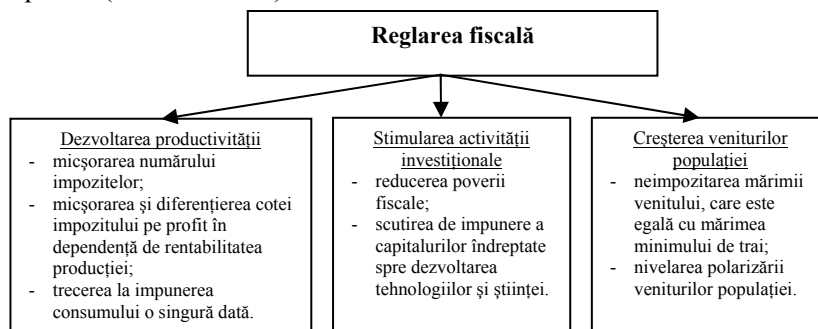
Reglarea fiscală este unul din elementele cele mai mobile ale mecanismului fiscal și domeniului administrării fiscale de stat. Temelia reglării fiscale o constituie sistemul măsurilor economice a intervenției în acțiunea obligațiilor fiscale executate. Metodele de reglare fiscală reprezintă elementul constitutiv al concepției fiscale științific fundamentate, elaborarea prin adoptarea de către Parlament a unui caracter de normă juridică, obligatorie pentru executare (vezi schima 1).

Schema 1. Structura mecanismului fiscal

Sursa: Elaborată de autor.

Reglarea fiscală este cea mai complexă construcție a raporturilor juridice, deoarece în ea se confruntă interesele economice în punctul de tangență iar prognozarea este destul de dificilă. Componenta și scopul reglării fiscale sunt determinate de funcția de reglare a sistemului fiscal. Prin urmare, acest proces este necesar și rezultatul depinde de conformitatea metodelor utilizate în starea economiei reale. De aceea din punct de vedere economico-juridic și tehnic realizarea maximală a posibilităților regulatorii ale impozitelor este o problemă destul de complicată(vezi schima 2).

Schema 2. Rolul reglării fiscale în asigurarea creșterii economice a țării

Sursa: Elaborată de autor.

Analiza exemplilor de reglare a proceselor social-economice din practica Republica Moldova și România ne-a arătat, că statul poate regla anumite procese economice nu numai prin acordarea înlesnirilor la plata impozitelor, dar și prin anularea din legislația fiscală a articolelor, care rețin dezvoltarea economică. De aceea, după părerea noastră, sarcina cea mai importantă în ceea ce privește reglarea fiscală este analiza permanentă a legislației fiscale în scopul descoperirii articolelor.

Sistemele fiscale moderne se bazează în mod esențial pe regimul declarativ. Aceasta presupune sinceritatea și buna credință a contribuabililor care, întocmind declarații corecte și complete, își asumă întreaga responsabilitate pentru actele întocmite și faptele comise. Administrarea fiscală reprezintă un sistem complex de conducere a fiscalității în procesul determinării normativ-legale, funcționării fluide, reglementării și controlului, care acționează în argumentarea legală, realizate în reglementarea strictă și care există în dezvoltarea dinamică cu descoperirea caracteristicilor calitative semnificative.

În ultimele decenii, serviciul fiscal ca bază organizațională a mecanismului funcționării sistemului fiscal de stat, atât în România, cât și în Moldova a suferit modificări esențiale în urma elaborării legislației fiscale, adoptării Codului Fiscal și actelor normative, modernizării instituționale și a cadrelor, dar și implementarea și utilizarea tehnologiilor informaționale moderne și a metodelor de funcționare. Administrarea fiscală, în sens strict prezintă în sine un instrument, care în rezultatul final, determină succesul sau insuccesul politicii economice și bugetar-fiscale a țării în întregime. Controlul fiscal permite administrației fiscale ca în termenul de prescripție să constate și să înlătore omisiunile, subevaluările sau erorile de impozitare.

Analiza eficienței administrării fiscale în România și Republica Moldova au fost făcute prin determinarea eficacității controlului fiscal, efectuat de către organele fiscale ambelor țări. Pentru Republica Moldova putem concluziona, că deși activitatea de control desfășurată ia proporții, numărul contribuabililor care nu-și onorează obligațiunile fiscale față de stat fiind considerabil.

Analiza disciplinei fiscale la nivel național dar și atitudinea organelor abilitate în descoperirea și sancționarea evaziunii fiscale frauduloase în România arată că **numărul celor care se sustrag impunerii prin mijloace ilegale a înregistrat o ușoară creștere.**

Reducerea numărului de verificări efectuate și, deci, a probabilității ca un contribuabil evazionist să fie descoperit, în afara faptului că determină o reducere a costurilor actului de control fiscal, nu poate avea un impact favorabil asupra **gradului de conformare fiscală a contribuabilului român.**

Un alt indicator care exprimă disciplina fiscală a contribuabilului român este mărimea medie a sumelor sustrate de un contribuabil evazionist descoperit, care este determinată prin raportarea nivelului evaziunii fiscale descoperite la numărul cazurilor de evaziune fiscală descoperită.

Conform studiului **în anul 2005, un contribuabil sustrăgea, în medie, 485,6 RON** (4.856.000 lei vechi), cu 51,6% mai mult decât în anul 1995 (320,3 RON). Creșterea în termeni reali a sumei medii sustrate de un contribuabil nu poate decât să însemne o degradare a disciplinei fiscale a contribuabilului român.

Rata de penalizare a înregistrat, aproximativ, o **tendință de reducere.** Astfel, dacă în anul 1998, sancțiunile aplicate au fost de 3,6 ori mai mari decât sumele sustrate, în anul 2004 sancțiunile aplicate au scăzut la doar de două ori valoarea evaziunii identificate, iar în anul 2005, singurul de altfel, sancțiunile aplicate s-au situat sub valoarea evaziunii identificate. **În anul 2005, rata de penalizare a fost, 65,1%,** ceea ce înseamnă că la 100 u.m. sustrate, contribuabilul a primit penalizări doar de 65,1 u.m., și aceasta în condițiile în care valoarea evaziunii fiscale identificate este, în anul 2005, în termeni reali, ceva mai mare decât cea descoperită, în anul 1997, (când rata de penalizare a fost 203,3%) iar valoarea medie a evaziunii fiscale identificate pe un contribuabil se situează la cel mai înalt nivel înregistrat în toată perioada analizată.

Ponderea evaziunii fiscale identificate la momentul actual în produsul intern brut a înregistrat o scădere față de anul 1995. Din păcate această reducere nu trebuie percepută ca o reducere a evaziunii fiscale ci ca o reducere a celei descoperite, ca urmare a scăderii numărului controalelor

efectuate și prin urmare a posibilităților de descoperire a evaziunii fiscale, dar și ca urmare a creșterii produsului intern brut într-un ritm mai rapid decât cel al valorii evaziunii fiscale identificate

Actualmente este un fapt recunoscut că o reformă eficace a politicii fiscale și a sistemului organelor fiscale constituie factor-cheie în realizarea tranzației la economie de piață.

În aceste condiții, în calitate de principii fundamentale de organizare a sistemului fiscal în condițiile economiei de piață, ar putea fi numite următoarele:

- un sistem fiscal adecvat economiei de piață, tipuri de impozite și proporții dintre cele directe și indirecte care ar permite luarea în calcul a veniturilor persoanelor juridice și fizice, precum și starea patrimonială a acestora;

- universalizarea metodelor de fiscalitate, care ar permite stabilirea unor condiții echitabile față de randamentul economic pentru toți contribuabilii, indiferent de forma de proprietate, cât și de forma juridic organizațională;

- o modalitate unică de calculare a mărimii impozitului indiferent de sursa de provenință, de sfera sau ramura economică;

- asigurarea principiului unei singure impuneri fiscale și evitarea impozitării duble;

- argumentarea științifică a cotei percepute și a stabilirii tarifului fiscal, care i-ar oferi contribuabilului dreptul de a obține un venit care să asigure dezvoltarea optimă a întreprinderii și asigurarea forței de muncă;

- stabilitatea mărimii impozitelor pe o perioadă îndelungată, simplitatea calculării acestora;

- stabilirea unui sistem de înlesniri fiscale, care să stimuleze efectiv procesul investirii mijloacelor în activitatea de antreprenariat și să asigure în același timp principiul echității sociale, garantarea minimumului de existență pentru cetățeni, unitatea înlesnirilor fiscale pentru toate categoriile de contribuabili;

- instituirea unui serviciu fiscal puternic, care să funcționeze într-un mod bine organizat, bine înzestrat în plan tehnic și logistic;

- distribuirea judicioasă a impozitelor potrivit necesității nivelurilor administrării de stat.

Sistemul fiscal existent în Republica Moldova nu este în concordanță cu principiile nominalizate. Motivul principal rezidă în absența unei stabilități în promovarea politicii economice în ansamblu, a unor programe de stat care să determine în mod clar, prioritățile politicii economice și tehnico-științifice.

Nu mai puțină atenție trebuie să fie acordată perfecționării administrării fiscale și anume, controlului fiscal. Controlul fiscal este pentru guvern, prin reprezentanții săi legali, "arma" principala în lupta și combaterea evaziunii fiscale.

Perfecționarea controlului fiscal, ca pârghie de combatere a evaziunii fiscale, trebuie să urmărească în primul rând:

- organizarea structurilor de control fiscal, planificarea și strategia programului de control;
- specializarea personalului din structura controlului fiscal;
- eliminarea corupției.

Decizia de sustragere ilegală de la plata impozitelor este dependentă, doar, de probabilitatea de detectare a evaziunii și de rata amenzilor aplicate, nu și de rata de impozitare. Într-adevăr, pare logic să se afirme că, pentru un contribuabil fără aversiune față de risc, pe care nu-l interesează natura veniturilor obținute și nici oprobiul public sau eticheta dobândită în cazul descoperirii, cele două variabile sunt foarte importante, indiferent de rata de impozitare:

- probabilitatea de detectare care trebuie, în acest caz, să fie foarte scăzută, și
- rata amenzii aplicate, care, de asemenea, trebuie să fie foarte scăzută pentru a incita la evaziune fiscală ilegală.

În concluzie putem considera că ratele de penalizare care depășesc un anumit nivel, care poate fi considerat optim, pot conduce la creșterea nivelului corupției în rândul inspectorilor fiscali și pe această cale la reducerea veniturilor atrase la bugetul public și la perpetuarea fenomenului evaziunii fiscale, în acest sens fiind foarte importantă corelarea nivelului sancțiunilor cu nivelul de recompensare al inspectorilor fiscali.

Activitatea de control fiscal, la modul general analizând-o, implică pe lângă cunoașterea prevederilor legale în materie de legislație fiscală și o sumă de abilități ale celor implicați în actul de control, menite să-i protejeze pe cât este posibil de greșelile mai mult sau mai puțin intenționate ale celor aflați pe poziții „antagoniste”, respectiv cei controlați. Cu toate că sintagma referitoare la „verificarea prin sondaj” aparent asigură o oarecare protecție asupra eventualelor erori generate de diferite motive, practica demonstrează că atunci când „erorile”, fie ele și temeinic argumentate, lezează interesele statului, circumstanțele atenuante conferite de mai sus amintită sintagma nu-și prea găsesc locul, iar protecția ei este aproape inexistentă.

Atunci când organul de control are acces la o evidență contabilă întocmită cât mai aproape de prevederile legale în vigoare, controlul este mai lesne de efectuat, întrucât „tabloul” generat de respectiva evidență este unul clar care nu generează dubii și permite luarea de decizii în cunoștința de cauză. Dimpotrivă o evidență contabilă întocmită din neglijența sau chiar tendențios la limita prevederilor legale cauzează o stare de incertitudine și poziționarea celui ce efectuează verificarea pe un teren ingrat și alunecos, întrucât mișcările sale trebuie să fie atent și lucid efectuate, să manifeste o maximă obiectivitate în aplicarea măsurilor ce se impun, întrucât interesele și drepturile celui controlat nu sunt cu nimic mai prejos decât cele ale statului, ceea ce dealtfel este perfect adevărat.

Pentru eficientizarea controlului fiscal a fost elaborată o aplicație, care constă într-un registru de calcul „EXCEL” identificat sub denumirea „CONTRIBUABIL” prezentat pe suport magnetic, alcătuit dintr-un număr de 47 de foi de calcul, care pot fi suplimentate sau eliminate în funcție de situația faptică existentă și are aplicabilitate în activitatea de control fiscal persoane fizice în sensul că prin utilizarea unor categorii de funcții în și între respectivele foi de calcul sunt prelucrate datele primare înregistrate în evidența contabilă în partida simplă, rezultatele acestor prelucrări, reducând considerabil timpul de lucru și asigurând obținerea de rezultate care să nu conțină erori de calcul sau de interpretare. Actualmente activitatea de inspecție fiscală persoane fizice, respectiv: selecția contribuabililor, avizarea lor, modul de întocmire a raportului de inspecție fiscală și a deciziilor de impunere și de nemodificare a bazei de impunere care-l

însoțesc, transmiterea actului de control către cei avizați, etc., implică o activitate care la un moment dat devine de rutină, dar care necesită parcurgerea unor etape obligatorii mari consumatoare de timp. Aici aplicația intervine și simplifică totul, făcând ca ceea ce era greoi și plictisitor, să devină flexibil și incitant. La această dată, în România, pentru efectuarea unei inspecții fiscale generale din punctul de vedere al formei și conținutului raportului de inspecție fiscală, la o persoană fizică autorizată sau asociație familială, pentru o perioadă anterioară de cinci ani, inspectorul fiscal trebuie să cunoască și să aplice legislația fiscală corespunzătoare.

Astfel utilizând foile de lucru ce alcătuiesc tema din cadrul programului de pregătire profesională „Utilizarea aplicației EXCEL în dinamizarea, eficientizarea și creșterea calității actului de control fiscal”, am obținut în cadrul Serviciului Control Fiscal Persoane Fizice rezultatele cuprinse în Situația privind numărul controalelor fiscale pe inspectori și valoarea sumelor atrase la buget în perioada 1 ianuarie 2006 – 30 septembrie 2006 înregistrată la AFPM Botoșani la nr.I/43342/09.10.2006.

Raportând cuantumul rezultatele obținute, datorită utilizării tehnicii de calcul, la media aritmetică a celorlalte rezultate se constată o eficiență sporită a primei categorii cu :

- 318 % în cazul numărului de controale efectuate;
- 296 % în cazul numărului de rapoarte de inspecție fiscală efectuate;
- 381 % în cazul numărului de procese verbale întocmite;
- 555 % în cazul sumelor (altele decât amenzile) atrase;
- 1.043 % în cazul numărului de amenzi aplicate;
- 231 % în cazul sumelor din amenzi aplicate;
- 321 % în cazul zilelor consumate pe actul de control;
- 300 % în cazul zilelor consumate pe raportul de inspecție fiscală.

Față de cele prezentate, în măsura posibilităților existente și dacă se considera oportun, propun ca în cadrul activităților de pregătire și perfecționare profesională, activitatea de control fiscal să beneficieze de suportul tehnic și teoretic în ceea ce privește utilizarea tehnicii de calcul, în scopul îmbunătățirii performanțelor în activitatea profesională.

III. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Cercetarea temei propuse, conform obiectivelor și scopurilor stipulate, a determinat formularea concluziilor și recomandărilor prezentate în continuare.

Concluzii:

1) Definierea exactă a noțiunii de „sistem fiscal” și implementarea sa sub aspect juridic în legislația fiscală este foarte importantă în contextul în care în Codul Fiscal al României nu este prevăzută definiția sistemului fiscal, iar în definiția sistemului fiscal conform Codului Fiscal al RM lipsește o parte importantă a sistemului fiscal – interrelațiile între stat și contribuabili.

2) Pentru ca sistemul fiscal să devină mai eficient, în legislația fiscală a țării trebuie să fie incluse și strict executate principiile fiscalității: neutralitatea impunerii, echitatea fiscală și eficacitatea fiscalității. În baza analizei sistemelor de principii ale fiscalității, enunțate în Republica Moldova și România, au fost formulate unele concluzii. Astfel, principiul neutralității și echității fiscale trebuie unificate într-un singur principiu de tratare egală a contribuabililor. Principiul eficacității fiscale în Republica Moldova este formulat incert: nu este clar - cheltuielile minime ale cui? – ale statului sau ale contribuabilului. Prin eficacitatea fiscalității, după părerea noastră, trebuie înțeleasă formarea unui astfel de sistem de percepere a impozitelor, care va fi pentru stat cât mai puțin costisitor și care nu include acele impozite și taxe, care sunt depășite în quantum de cheltuielile cu încasarea lor. Aceasta va contribui și la ușurarea sistemului fiscal prin limitarea numărului plăților fiscale.

3) Analiza normelor legislației fiscale atât ale României cât și ale Republicii Moldova a permis să tragem concluzie, că în ambele state în cazul impozitului pe venit nu sunt respectate principiile de echitate fiscală, nu se ține evidența de capacitatea contributivă a contribuabilului, nefiind prevăzut un nivel minim neimpozabil corespunzător cu mărimea minimului de trai. Pentru veniturile mici și mijlocii impunerea progresivă este mai avantajoasă, în timp ce pentru veniturile mari este mai echitabil atunci când se aplică sistemul de impunerea proporțional progresivă.

4) Elementele mecanismului fiscal sunt: planificarea fiscală, reglarea

fiscală și controlul fiscal. Reglarea fiscală – unul din elementele cele mai mobile ale mecanismului fiscal și domeniului administrării fiscale de stat. În dependență de metoda realizării reglarea fiscală se subîmparte în două domenii interdependente: înlesnirile fiscale și sancțiunile fiscale. Combinarea optimă a acestor sisteme asigură elasticitatea fiscalității, și în final rezultivitatea politicii fiscale.

5) O parte importantă în utilizarea mecanismului fiscal este acordarea înlesnirilor fiscale și utilizarea lor pentru stimularea anumitor procese economice. Spre exemplu, din 2007 în Republica Moldova se acordă o serie de înlesniri fiscale pentru investiții. Dar un mare neajuns al legislației fiscale în vigoare în Republica Moldova este reglementarea insuficient de exactă a mecanismului de utilizare și acordare acestor înlesniri. Dacă urmărim tendința de a face din Codul Fiscal o lege cu acțiune directă, atunci răspunsurile la toate întrebările, legate de aplicarea înlesnirilor fiscale trebuie să fie în conținutul legii.

6) Considerăm că politica fiscală aplicată este departe de a corespunde practicii optime în domeniu, din cel puțin următoarele considerente:

- reflectă funcția de maximizare a veniturilor fiscale și nu cea de instrument de stimulare a restructurării și dezvoltării activității economice;
- este inechitabilă, întrucât „apasă” în principal doar asupra anumitor categorii de contribuabili, sarcina fiscală fiind stabilită fără luarea în considerare a puterii contributive a fiecărui plătitor;
- presiunea fiscală se exercită cu precădere asupra factorului muncă, ceea ce poate avea drept consecință diminuarea preocupărilor în direcția angajărilor legale, favorizând munca la negru;
- nivelul ridicat al cotelor de impozitare și al prelevărilor cu caracter social au efect descurajator asupra activității economice, riscând să încurajeze fraudă și evaziunea fiscală, condiționând reducerea încasărilor statului;
- cadrul actual de reglementare fiscală se modifică foarte des, uneori fiind supus practicilor abuzive ale autorităților fiscale;
- prin modalitățile de procurare și utilizare a veniturilor bugetare poate fi denaturată alocarea optimă a resurselor în economie, fapt ce poate avea efect nefavorabil asupra procesului de restructurare și reformă economică, precum și al creșterii economice pe termen lung.

7) Analiza comparativă a structurii veniturilor fiscale în Uniunea Europeană și Republica Moldova demonstrează diferență semnificativă. După părerea noastră, una dintre direcțiile restructurării politicii fiscale în

procesul integrării europene trebuie să fie măsurile de majorare a ponderii impozitelor directe.

Recomandări:

Cercetările efectuate și concluziile formulate au permis elaborarea recomandărilor în vederea perfecționării mecanismului fiscalității după cum urmează:

1) Pentru perfecționarea mecanismului reglării fiscale **este necesară analiza** permanentă a legislației fiscale în scopul descoperirii articolelor, care influențează negativ asupra activității social-economice în țară și eliminarea lor;

2) În Codul Fiscal **se recomandă** să fie expus mai detaliat mecanismul de utilizare a regimului fiscal de înlesniri pentru sporirea transparenței legislației fiscale și nivelarea nivelului de fraude în utilizarea legislației fiscale.

3) În scopul remodelării politicii fiscale, astfel încât mecanismul fiscal să-și aducă o contribuție sporită la susținerea procesului de restructurare și relansare a economiei, **se recomandă:**

a) revizuirea sistemului de impozite și taxe în vederea respectării principiilor de echitate fiscală, pe de o parte, și încurajării activității economice pe de altă parte, determină necesitatea de a :

- reduce numărul impozitelor și taxelor cu caracter direct și indirect;
- diminuează impozitul pe salariu, concomitent cu reducerea progresivității acestuia;

b) utilizarea flexibilă a instrumentelor fiscale prin:

- acordarea de facilități fiscale agenților economici care promovează politici active de ocupare;
- examinarea oportunităților de scutire sau reducere a cotelor TVA și a taxelor vamale în cazul utilajelor destinate rețehnologizării sau materiilor prime care nu se produc sau se produc în cantități mici în Moldova, dar sunt absolut necesare pentru desfășurarea activității unor întreprinderi din diferite ramuri, concomitent cu majorarea lor în cazul produselor importate care se fabrică și în țară , pentru a asigura protecția producției naționale;
- trecerea la aplicarea regimului de amortizare accelerată a mijloacelor fixe.

c) asigurarea transparenței sistemului fiscal, oferind agenților economici o bază sigură în fundamentarea strategiilor de restructurare și atingerea obiectivelor strategice propuse;

d) perfecționarea gestiunii veniturilor bugetare printr-o analiză riguroasă a obiectivelor programelor de cheltuieli și a destinației acestora.

4) ***Se propune armonizarea*** politici fiscale prin instrumentele și metodele ce țin de perfecționarea politicii bugetar-fiscale în domeniul veniturilor, și anume:

- asigurarea unui nivel al veniturilor de stat, care ar permite finanțarea cheltuielilor publice;
- asigurarea echității fiscale prin reducerea la minimum a facilităților fiscale și reexaminarea modului de impozitare a unor sectoare importante ale economiei naționale;
- asigurarea unei stabilități fiscale;
- crearea condițiilor echitabile de impozitare prin diminuarea (sau eliminarea) facilităților fiscale și redistribuirii poverii fiscale asupra economiei subterane;
- transferarea presiunii fiscale spre categoriile sociale și tipurile de activități cu venituri mari, și proprietățile de lux;
- restrângerea numărului de beneficiari ai înlesnirilor și facilităților fiscale;
- eliminarea inexactităților și ambiguităților prezente în Codul Fiscal și instrucțiunile privind aplicarea lui;
- crearea unor stimulente fiscale reale pentru întreprinderile mici și mijlocii prin reducerea cotelor impozitelor sau prin diversificarea lor.

5) ***Se propune implementarea*** aplicației „EXCEL”, care ar permite obținerea rezultatelor, care vizează:

- diferențele de impozite, taxe, contribuții și diferențe accesorii stabilite;
- respectarea obligațiilor declarative, atât ca termene, cât și ca sume;
- deficiențele constante cu privire la conducerea evidenței contabile și fapte de evaziune fiscală, precum și fapte ce conduc obținerea de venituri ilicite;
- susținerea rezultatelor obținute în urma prelucrării datelor cu anexele se face opțional, în funcție de necesitatea argumentării deciziilor ce sunt luate prin actul de control;
- pe parcursul efectuării controlului se poate reveni și opera orice modificare

în sistemul de date, instantaneu efectuându-se și recorelarea indicatorilor rezultativi.

Avantajele aplicării modelului recurs din:

- a) scurtează substanțial timpul de lucru a celui ce efectuează controlul, concomitent cu creșterea calității;
- b) permite efectuarea unui număr mai mare de verificări în unitatea de timp diminuând riscul prescrierii;
- c) elimină temerile și suspiciunile cu privire la veridicitatea rezultatelor obținute și justetea măsurilor luate.

IV. LISTA PUBLICAȚILOR LA TEMA TEZEI

1. **Asavetei Răduțu**, *Impozitul pe venit în România // Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice”. Volumul II. – Chișinău: CE USM, 2002.– P. 179-183.*
2. **Asavetei Răduțu**, *Experiența Franței referitor la impozitul pe venit // Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice”. Volumul II. – Chișinău: CE USM, 2002.– P. 184-188.*
3. **Asavetei Răduțu**, *Funcționarea auditului public intern în țările dezvoltate // Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice”. Volumul II. – Chișinău: CE USM, 2003.– P. 23-28.*
4. **Asavetei Răduțu**, *Delimitări conceptuale, importanța, rolul și actualitatea auditului // Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice”. Volumul II. – Chișinău: CE USM, 2003.– P. 29-32.*
5. **Asavetei Răduțu**, *Resursele financiare publice ca mijloc de realizare a obiectivelor economice și sociale // Conferința științifică internațională „Economia regională: problemele și perspectivele dezvoltării”. – Bălți, 24-25 iunie 2005. Editura Universitatea de Stat „Alecu Russo”, 2005.– P. 68-71.*
6. **Asavetei Răduțu**, *Modificarea codului fiscal prin ordonanța nr. 138 din 29.12.2004 un deziderat împlinit al noii puteri din România // Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice”. Volumul II. – Chișinău: CEP USM, 2005.– P. 185-190.*
7. **Asavetei Răduțu**, *Resursele financiare publice ca instrument al autorităților statului // Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice”. Volumul II. – Chișinău: CEP USM, 2005.– P. 191-193.*
8. **Ulian Galina, Asavetei Răduțu**, *Impozitarea veniturilor din transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal – o nouă cale spre eludarea legislației fiscale, evaziune fiscală și concurență neloială (cazul României)// Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe*

- socioumanistice”, Ediția jubiliară. Volumul IV. – Chișinău: CEP USM, 2006.– P. 302 -305.
9. **Asavetei Răduțu**, *Administrarea fiscală în asigurarea stabilității macroeconomice* // Simpozionul Științific Internațional „Probleme și strategii de dezvoltare ale sistemului financiar”. – Chișinău, 20 – 21 octombrie 2006. Editura Complexul Editorial – Oiligrafic al IEFS 2064 Chișinău, I. Creangă, 45. – P. 327-328.
10. **Asavetei Răduțu**, *Evaziunea fiscală – componenta latentă a comportamentului uman* // *Studia Universitatis. Seria „Științe Exacte și Economice”*. – Chișinău: CEP USM, 2007, Nr. 2– P. 207-209.
11. **Ulian Galina, Asavetei Răduțu**, *Armonizarea politicii fiscale în perspectiva stabilizării macroeconomice* // Conferința Științifică Internațională „Modalități de eficientizare a managementului în condițiile economiei concurențiale” . – Chișinău, 5-6 octombrie 2007. Editura „Centrul Editorial – Poligrafic al USM” .– P. 149 -157.
12. **Asavetei Răduțu**, *Eficientizarea și creșterea calității actului de control fiscal prin utilizarea aplicației „Excel”* // *Studia Universitatis. Seria „Științe Exacte și Economice”*. – Chișinău: CEP USM, 2008, Nr. 3 (13)– P. 142 - 147.

ADNOTARE

La tema de doctor în economie cu tema

“Perfecționarea mecanismului fiscalității în condițiile stabilizării macroeconomice”

Scopul și obiectivele prezentei teze constau în necesitatea cercetării mecanismului fiscalității prin determinarea sistemului fiscal și aspectelor de reglementarea procesului fiscal în condițiile stabilizării macroeconomice și integrării europene.

Din aceste considerente în teză s-au evaluat abordările teoretice a sistemului fiscal în concepția diferitelor școli de gândire, s-a analizat experiența României și Republicii Moldova în ceea ce privește reforma fiscală în condițiile integrării europene. De asemenea în lucrarea data s-a apreciat mecanismul fiscal ca categoria economică și instrument de reglare macroeconomică, au fost determinate aspectele teoretice și practice a administrării fiscale și controlului fiscal.

Prezenta cercetare încearcă să se scrie în eforturile teoretico-metodologice și practice de a clarifica conținutul mecanismului fiscal și necesitatea perfecționării lui prin restructurarea politicii fiscale, aplicarea

măsurilor de optimizarea legislației fiscale și eficientizarea controlului fiscal.

În cadrul lucrării s-a demonstrat că instituirea unui sistem fiscal bine determinat reprezintă una din condițiile de bază ale consolidării economiei de piață dezvoltate.

În contextul acestor idei sunt formulate o serie de propuneri privind determinarea și dezvoltarea conceptului de sistem fiscal, formularea unor principii conceptuale în construcția elementelor mecanismului fiscalității în condițiile stabilizării macroeconomice, identificarea mecanismelor de reglementare a procesului fiscal, identificarea rolului administrării fiscale și controlului fiscal și aplicarea registrului de lucru „Excel” pentru eficientizarea controlului fiscal.

Concluziile principale ale cercetării efectuate la tema și recomandările înaintate ar putea contribui, în opinia noastră, la perceperea corectă a mecanismului fiscal, pot servi la sporirea eficienței măsurilor de politica fiscală.

Rezultatele cercetării pot fi utilizate de către autoritățile în domeniul fiscal în scopul perfecționării mecanismului fiscal, de cercetări în domeniul fiscalității, în instituțiile de învățământ în cadrul mai multor discipline științifice care examinează fiscalitatea, finanțele publice.

ANNOTATION

to the thesis for awarding the scientific title of Doctor in Economics on the topic «Improvement of the taxation mechanism in the conditions of macroeconomic stabilisation»

The purpose and task of the given thesis are caused by necessity of research of the taxation mechanism by means of definition of tax system and tax process regulation aspects, upgrading of a tax policy in the conditions of macroeconomic stabilisation and the European integration. The thesis analyses theoretical approaches to tax system definition by various schools of economic thoughts, the analysis of experience of Romania and Republic Moldova in tax reform running in conditions of the European integration is carried out. Also in the given thesis definition of the financial mechanism as economic category and tool for macroeconomic

regulation has been made, theoretical and practical aspects of tax administration and the tax control have been defined.

In the thesis attention is made from the theoretical, methodological and practical point of view to define the maintenance of the tax mechanism and necessity of its perfection by means of re-structuring of a tax policy, application of measures on tax laws optimisation and increase of tax control efficiency. In the thesis it has been shown that formation of the thought over tax system is the basic condition of formation of the developed market economy.

In a context of these ideas have been generated offers concerning definition and development of tax system concept, formulated conceptual construction principles of tax mechanism elements in the conditions of macroeconomic stabilisation, identified tax process regulation mechanisms and the role of tax administration and control, formulated suggestions for increase of efficiency of the tax control by table register "Excel".

Formulated in the paper conclusions and offers can promote, in our opinion, correct definition of the tax mechanism, can serve increase of tax policy measures efficiency.

The results of the research may be used in financial and tax state divisions for the purpose of tax mechanism perfection, by researchers in the field of the taxation, by high schools and institutions in curriculum of such a disciplines as "Public finance" and "Taxation".

АННОТАЦИЯ

**к диссертации на соискание ученой степени доктора
экономических наук на тему «Совершенствование механизма
налогообложения в условиях макроэкономической стабилизации»**

Цель и задачи данной работы обусловлены необходимостью исследования механизма налогообложения посредством определения налоговой системы и аспектов регулирования налогового процесса, совершенствования налоговой политики в условиях макроэкономической стабилизации и Европейской интеграции.

В работе проанализированы теоретические подходы к определению налоговой системы различными школами эконо-

мической мысли, проведен анализ опыта Румынии и Республики Молдова в проведении налоговой реформы в условиях Европейской интеграции.

Также в данной работе было дано определение финансового механизма как экономической категории и инструмента макроэкономического регулирования, были определены теоретические и практические аспекты налогового администрирования и налогового контроля.

В диссертации сделана попытка с теоретической, методологической и практической точки зрения определить содержание налогового механизма и необходимость его совершенствования посредством реструктуризации налоговой политики, применения мер по оптимизации налогового законодательства и повышения эффективности налогового контроля. В работе было продемонстрировано, что формирование продуманной налоговой системы является основным условием формирования развитой рыночной экономики.

В контексте этих идей сформулированы предложения по поводу определения и развития концепции налоговой системы, формулировки концептуальных принципов построения элементов налогового механизма в условиях макроэкономической стабилизации, идентификации механизмов регулирования налогового процесса и роли налогового администрирования и контроля, предложения рабочего регистра «Excel» для повышения эффективности налогового контроля.

Сформулированные выводы и предложения из данного исследования могут способствовать, на наш взгляд, корректному определению налогового механизма, могут послужить повышению эффективности мер налоговой политики. Результаты исследования могут быть использованы финансовыми и налоговыми органами с целью совершенствования налогового механизма, исследователями в области налогообложения, учебными заведениями, в рамках научных дисциплин, которые изучают государственные финансы и налогообложение.

ASAVETEI RĂDUȚU

**PERFEȚIONAREA MECANISMULUI FISCALITĂȚII ÎN
CONDIȚIILE STABILIZĂRII MACROECONOMICE**

Specialitatea: 08.00.10 – Finanțe, monedă, credit

**AUTOREFERAT
al tezei de doctor în economie**

Bun de tipar 20.10.2008
Formatul 64×841/16. Coli de tipar 1,0.
Comanda nr. 385. Tirajul 50 ex.

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
Str. A Mateevici, 60, mun. Chișinău, MD 2009